

Head koostööpartnerid

Aasta on lõppemas ja detsembrikuu infokirjas on:

- ✓ uudised ettevõtlus- ja turismivaldkonnast,
- ✓ Setomaa ettevõtluskonsultandi tegevused,
- ✓ MTÜ-valdkonna seminarid, koolitused ja infopäevad.

Soovime, et kiired asjatoimetused saavad jõuludeks aetud ja soovime mõnusaid rahulikke jõule.

ETTEVÕTLUS

Tegevused

● Tasuta nõustamised vallas

SA Võrumaa Arenaguagentuuri poolt tasuta nõustamine alustavale ja tegutsevale ettevõtjale, oktoober 2012.a.

Vallavalitsus	Vastuvõtu päev	Vastuvõtu kellaeg	Vastuvõtu koht
Sõmerpalu	12.12.2012	9.00 - 12.00	Vallavalitsus I korrus
Antsla	19.12.2012	9.00 - 12.00	Vallavalitsus II korrus
Haanja	20.12.2012	12.00 -14.00	Vallavalitsuse II korrus

Nõustamine toimub eelregistreerimisega. Lisainfo: Ivi Martens, tel 5349 7303, 786 8367, e-post: ivi@vaa.ee

Uudised

● Eesti-Läti-Vene ettevõtjate kohtumine ehk partneriaad Pihkvas 29.11.2012.a.

Euregio Pskov-Livonia koostöös Põlva, Valga, Viljandi ja Võru maakondlike arenduskeskustega korraldas järjekordse partneriaadi piirialade ettevõtjatele, mis toimus **29.novembril Pihkvas**. Vene poole korraldaja oli Pihkva Kaubandus-Tööstuskoda ja Läti ettevõtjad koondas Euregio Pskov-Livonia Läti sektsioon. Partneriaadi käigus toimusid piirialade ettevõtjate kohtumised sama valdkonna koostööst huvitatud ettevõtjatega. Vastavalt ajagraafikule korraldati päeva jooksul ettevõtjatele kohtumisi, mille käigus osapooled otsisid ühishuvisid edasiseks koostööks. Võrumaalt osales partneriaadil 13 ettevõtet. Piirialade ettevõtjate kohtumised jätkuvad ka 2013. aastal.

● Info stardi-ja kasvutoetuste taotlejatele ja klientidele

Teatame, et EAS-i infosüsteemid on 21.12.2012 kuni 02.01.2013 arendustööde tõttu suletud, mistõttu ei tööta klientidele ka e-teenindus. **Samuti on selleks perioodiks peatatud ka stardi- ja kasvutoetuste vastuvõtmine**

Seoses infosüsteemide sulgemisega palume alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse taotlejatel ja klientidel stardi- ja kasvutoetuse taotlused, väljamaksetaotlused ja lõpparuanded e-teeninduses esitada hiljemalt 20.12.2012 kell 17.00.

Kui Te ei ole e-teeninduse klient, siis peate esitama kuludokumendid väljamaksmiseks või lõpparuanne (juhul, kui lõpparuande esitamise tähtaeg on kuni 31.12.2012) e-posti teel hiljemalt 20.12.2012 kell 17.00. Väljamaksetaotluste menetluseks on vastavalt starditoetuse ja kasvutoetuse programmi kordadele 20 tööpäeva, mistõttu peale 6.12.2012 esitatud väljamaksetaotluste menetlemine võib nihkuda 2013. aastasse ning toetuse ülekanndmine toimub alles 2013. aasta jaanuaris.

Kagu-Eesti Puiduklastri uudised

Puiduklaster on avatud organisatsioon, kes tegutseb Võru, Põlva ja Valga maakonna puidu- ja mööblitööstajaid koondava ühendusena, mille peaesmärgiks on liikmete konkurentsivõime tõstmine, ekspordivõimekuse ja tootearenduse edendamine ning liikmetevahelise koostöö korraldamine.

- ✓ Koostöös Võrumaa Arenguagentuuriga on tulemas pool aastat kestev **mentorklubi**. Klubi alustab jaanuaris, täpsem info www.vaa.ee.
- ✓ **Klastri liikmete vahel algatati ning viidi ellu ühistöövormis üks sisustusprojekt**. Selline koostöö erinevate mööblitootjate vahel on veel üsna algusjärgus ja sellise tegevusega tahame haarata senisest oluliselt rohkem ettevõtjaid.
- ✓ **21. novembril toimus Kagu-Eesti Puiduklastri üldkoosolek**, kus valiti uus juhatuse, arutati ja kinnitati liikmemaksumäär ning räägiti tulevastest projektidest.
- ✓ **28. novembril toimus Võrus disainialane lühiseminar**, kus räägiti disaini loovast väärtusest ja koostöö võimalikkusest loojate ja tootjate vahel. Seminari tulemusel on valmimas infobaas, mis koosneb erinevatest disaineritest, sisekujundajatest, projekteerijatest ning tootjatest. Samuti alustas üks klastri liige konkreetse uue koostööprojektiga.
- ✓ **29. novembril toimus ettevõtjate partneriaad Pihkvas**. Klastrist osalesid VIP-Mööbel OÜ ja AS Sirje. Partneriaadist saab lähemalt lugeda www.vaa.ee
- ✓ **12. detsembril toimub klastri kokkusaamine AS Sirjes**. Tutvume ettevõtte tootmis- ja juhtimispoolega ning arutame klastri tegevusi.
- ✓ **2013 I kvartalis planeerime infokohtumisi**, mille peateemadeks on mööbli – ja puidutöötlemise valdkonnas aktuaalsed kuluartiklid – logistika ning furnituur.
- ✓ 2013 a alguses käivitame **tootmiskorralduse koolituse**, mis toimub klastri liikmete (ettevõtte) baasil. Koolituse käigus valmib konkreetne plaan ja struktuur, mille saab iga osaleja lihtsate meetoditega kopeerida enda organisatsiooni kasuks. Lisaks valmivatele tootmiskavadele toimub praktilise väljundina ka õppereis Baltimaadesse.
- ✓ **Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA) ootab ettepanekuid, et selgitada välja Ettevõtluse Sõber 2012**. Vaata lähemalt - <http://evea.ee>

Tahad saada olulist valdkonnapõhist infot puidu- ja mööblitööstuse valdkonnast? Liitu meie infovooga, andes sellest teata allolevatel kontaktidel.

Info www.puiduklaster.ee või Ene Kerge, 786 8313, ene@vaa.ee

MITTETULUNDUSÜHINGUD

Tegevused

- ✓ **23. novembril** toimus Võrumaal **Rogosi mõisas** mittetulundusühendustele suunatud iga-aastane **sügiskonverents**, kus **tunnustati Võrumaa silmapaistvamaid ühendusi**. Konkursile esitati 6 nominenti: Boose Selts, Tagaküla Laulu-Mängu Selts „Kungla“, Hauka Veloklubi, Meremäe Kultuuriühing, Sulbi Maarahva Selts, Tantsuselts Pärliline. Võru maavanema tänukiri väärt algatuste ja silmapaistva tegevuse eest kogukonnas omistati kolmele silmapaistvemale ühendusele: **Sulbi Maarahva Selts, Tagaküla Laulu-Mängu Selts „Kungla“, Boose Selts!**
- ✓ **Avatud Eesti Fond** kuulutab välja **taotlusvooru** avalikes huvides tegutsevate vabaühenduste väikeprojektidele, mille eesmärk on parandada vabaühenduste tegutsemisvõimekust ja –keskkonda. Konkursile on oodatud projektid, mille keskmes on:
  - uute teadmiste, oskuste ja inimeste toomine kolmanda sektori tegemistesse (vabatahtlike kaasamine, sektoritevahelised partnerlused);
  - algatused liikmesorganisatsiooni juhtimise parandamiseks;

- o tegevused ühenduse finantssuutlikkuse tõstmiseks - sh sotsiaalne ettevõtlus, annetuste kogumine jms;
- o üksteiselt õppimine ja kogemuste vahetamine (sh mentorlusprogrammid, varasemate projektide tulemuste levitamine ja jagamine);
- o koolitustegevused organisatsiooni professionaalsuse tõstmiseks, mh. teenuste osutamisel.
- o Toetuse suurus ühe projekti kohta on 5000-7500 eurot.
- o Tähtaeg projektitaotluste esitamiseks on **10. detsember, 2012.** aasta hiljemalt **kell 16.00.**
- o Lisainfo leiad [SIIT!](#)

Uudised

- ✓ Kodanikuühiskonna Sihtkapital **KÜSK avab** kaks **taotlusvoor**:
    - o Vabaühenduste juhtimissuutlikkuse tõstmisele ning arengu kavandamise oskuste arendamisele suunatud taotlusvoor (taotluste esitamise tähtaeg **10. jaanuar 2013 kell 15.00**). Lisainfo leiad [SIIT!](#)
    - o Piirkondlikult (sh linnaasumid) tegutsevate vabaühenduste suhtekorraldus- ja kommunikatsioonialaste oskuste tugevdamisele ja rakendamisele suunatud taotlusvoor (taotluste esitamise tähtaeg **12. veebruar 2013 kell 15.00**). Lisainfo leiad [SIIT!](#)
  - ✓ Avatud on üle-eestiline **mittetulundusühenduste infoportaal MAKIS** - www.arenduskeskused.ee
MAKIS on uus interaktiivne keskkond mittetulundusühendustele, mille kaudu on võimalik end hõlpsalt kursis hoida mittetulundusühendusi puudutavate uudiste ja rahastamisvõimalustega, samuti erinevates maakondades toimuvate põnevate sündmuste ja koolitustega.
- Lisaks leiab MAKISest mitmeid olulisi artikleid ja juhendeid mittetulundusühenduse asutamise ja tegutsemise kohta. MAKIS keskkond sünnib maakondlike arenduskeskuste võrgustiku koostöös ja Euroopa Sotsiaalfondi ja Siseministeriumi rahastuse toel. MAKIS keskkonna valmimist koordineerib Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus.
- ✓ Soovitan soojalt liituda üle-eestilise EMSL-i iganädalase infokirjaga, kust leiab aktuaalset infot nii valdkonnaülese tegutsemise, rahastuse, koolituste jms teemade kohta - www.ngo.ee

Koolitused

- ✓ **2013. aastal** orienteeruvalt **veebruarikuus** alustab **mittetulundusühenduste mentorklubi**. Mentorlus on mõlemad osapooli arendav **partnerlussuhe**, kus kogenum (**mentor**) täidab nõuandja ja usaldusaluse rolli ning vähemkogenud osapool (**mentii**) saab vajalikku toetust isiklikul ja professionaalsel arenguteel. **Mentorsuhte aktiivsem osapool on mentii**, kes seab eesmärgi ja juhhib eesmärgi poole liikumise protsessi.

Mentor suunab, käivitab, konsulteerib, kuulab, esitab küsimusi ning julgustab mentiid uusi teadmisi ja oskusi omandama. Programmis osalenud mittetulundusühenduste esindajad on **mentorsuhtest saanud juurde enesekindlust ja julgust uskuda iseendasse**, algatatud on arengukavasid, täpsustatud organisatsiooni fookust, sise- ja väliskommunikatsiooni põhimõtteid jms.

Tihti jääb aktiivsetel sädeinimestel ühenduse juhtimisprotsesse arendades puudu jõustatusest ning kinnitusest, et oled õigel teel. Just sellist tuge mentorsuhtest oodataksegi. Kui tunned huvi osalemise vastu (mentori või mentiina), täida osalemisvorm [SIIN!](#)

Mittetulundusühenduste mentorprogrammi kaasrahastab Euroopa Sotsiaalfond. Programmi raames ei saa taotleda toetust, vaid osaleda aasta kestvas koostööpaari töös, koolitustel ja seminaridel.

Kontakt: Margit Lukka, e-post margit@vaa.ee, tel 525 1750

Mittetulundusühenduste nõustamist maakondlikes arenduskeskustes toetavad EL Sotsiaalfond ja Siseministerium.

INVESTORTEENINDUS

Tegevused

Investorteenindus saab hoo sisse

Võrumaa Arenguagentuuri üks 2013 aasta prioriteete on investorteeninduse käivitamine maakonnas, mille eesmärk on luua piirkonnas kvaliteetseid töökohti kodu- ja välismaiste investeeringute kaasamise kaudu. Koostöös Valga- ja Põlvamaaga on valmimas esinduslik inglise- ja venekeelne turundusmaterjal, mis annab ülevaate Kagu-Eesti tugevustest investeerimispaigana.

Sel aastal on tehtud tõhus eeltöö. Valminud on Võrumaa sektoruuringud puidutöötlemise, mööbli- ja toiduainetetööstuse kohta; kaardistatud on potentsiaalselt huvi pakkuvad objektid ning investorite teenindamiseks on ette valmistatud kontaktisikud kõigis Võrumaa omavalitsustes. Lisaks on järgmisel aastal kavatsus antud valdkonda kaasata rahvusvahelist oskusteavet.

Investorteenindaja tööd Võrumaa Arenguagentuuris teeb juhataja Ivika Nõgel.
Kontakt: ivika@vaa.ee, tel 786 8374, 5855 0202

KOHALIKUD OMAVALITSUSED

Tegevused

- ✓ Kertu Künnapuu ja Ivika Nõgel osalesid 9. novembril Tartus toimunud seminaril „**Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020**“ - lähteolukorra analüüsi, regionaalarengu suunamise põhimõtete ning eesmärkide tutvustamisel.
- ✓ 7. detsembril algusega kell 11 toimub **omavalitsuskorralduse reformi algatamise** ümarlaua arutelu Võrumaa Toidutares. Ümarlaua arutelus osaleb regionaalminister Siim Valmar Kiisler, modereerib Võru maavanem Andres Kõiv.

Kontakt: Kertu Künnapuu, kertu@vaa.ee, tel 786 8367, 5340 2242

TURISM

Projektid

Talvine turismihooaja avamine – Võrumaa võlub!

Võrumaa Turismiliit ootab Teid laupäeval 8. detsembril kell 9-16 Võru linna Jõululaadale, kus tutvustame Võrumaa talviseid tegevusi ja jagame informatsiooni turismiattraksioonide kohta. Maitmiseks pakume kohalikku toitu!

Uudised

- ✓ **28. novembril toimus Tartus** koostöös EASiga **Saksa sihtturu seminar**. Sihtturu seminarile oli kaasatud ka eksperdid - Saksa sihtturst räägisid lähemalt Mare Balticum Reisen esindaja Andres Vainumäe ja Estland Reisen esindaja Volker Röwer. Mõned tähelepanekud antud seminarist: sakslane ei reisi niivõrd Eestisse kui Baltikumi; vajab otsustamiseks aega, planeerib reisi pikemalt, loeb enne palju; internet väga oluline, kuid tahab ka trükiseid.
www.southestonia.ee

- ✓ **29. novembril** toimus Võrumaa Toidukeskuses **Võrumaa turismi aastakoosolek**, kus võeti kokku 2012. aasta tegevused, anti ülevaade statistikast ja kätte anti Võrumaa Turismiliidu auhinnad. Aastakoosoleku korraldasid Võrumaa Arenguagentuur ja Võrumaa Turismiliit. Loe pikemalt <http://www.visitvoru.ee/uudised/vorumaa-turismi-parimad-2012-auhinnatud/>

Lisainfo: Margita Kipasto, tel 782 1881, 518 0589, margita@vaa.ee

- ✓ **30. november oli Võrumaa omanäolise meene konkursi UMA MEELÜS tähtaeg!**

Võrumaa omanäolise meene konkursile UMA MEELÜS laekus 28 esindus- ja 52 turistimeenet. Meenetega saab tutvuda ja anda oma hääle rahva lemmiku poolt mõlemas kategoorias Võrumaa muuseumis 5.-13. detsembrini kella 10-17 (v.a 10.-11. detsember).

Reedel 14. detsembril kell 13-16 toimub Võrus Kagukeskuses meenete näitusmüük ja seal jätkub rahva lemmiku hääletus. Kell 16 autasustatakse konkursi võitjaid.

Lisainfo: Kertu Künnapuu, tel 786 8367, 5340 2242, kertu@vaa.ee

- ✓ **Võrumaa Turismiinfokeskuses on kolmandat nädalat praktikal Võrumaa Kutsehariduskeskuse õpilane Karl-Kaspar Joakit.** Ta ütleb enda kohta järgmist:

Minu nimi on Karl-Kaspar Joakit ja olen Võrumaa Kutsehariduskeskuse Turismikorralduse II kursuse õpilane. Mulle meeldib turismiinfokeskus praktikakohana väga. Praktika algas 5. novembril ja lõppeb enne jõule. Siinne töökeskkond on hubane, kaastöötajad on toredad ja rõõmsameelsed. Praktikal oldud aja jooksul olen saanud huvitavaid ja uusi ülesandeid ja see on tõesti koht, kus tööülesannetest puudu ei tule. Nüüdsest olen rohkem teadlik turismiinfokeskuse igapäevatööst.

Praktika ülesanded on seotud tööga arvutis ja internetis: õppinud olen näiteks Võrumaa turismilehe www.visitvoru.ee sisulehtede tegemist. Vahel tuleb ka kliente teenindada ja infot jagada. Praktika ajal oli mul ka võimalus olla fotograaf ja näha Võrumaa turismi aastaseminari korralduslikku poolt. Turismiinfokeskusest saadavad kogemused on mulle kindlasti kasulikud ja vajalikud. Mul on hea meel, et ma selles kohas saan praktikat teha.

SETOMAA UUDISED

- ✓ **13. novembril** toimus Petseris Setomaa Valdade Liidu, Petseri linnavalitsuse ja Petseri ettevõtjate **ühiseminar - rahvakoosolek**, kus üldsusele tutvustati koostööprojekte. Huvitavam nendest on kindlasti Est-Lat-Rus rahastatav Jurjevi tänava täielik rekonstrueerimine. See on tänav mis viib Koidula piiripunktist Petseri kloostriini. Tähelepanuväärne on, et Petseri ettevõtjatel on huvi luua midagi ettevõtjate klubi taolist. Väga palju uuriti meie SEIK-i (Setomaa ettevõtlike inimeste klubi) olemuse kohta.
- ✓ **MTÜ Tule Maale korraldas 23. novembril Missos rahvakoosoleku.** Sellele järgnes õhtul Missomaa ettevõtjate ja ettevõtlike inimeste mõttevahetus teemal "Misso 2025 - meie võimalused üheskoos".
- ✓ **Seltskond võro ja seto turismiettevõtjaid** käis novembris reisil **Udmurdimaal**. Reisi üks eesmärkidest oli seminari korraldamine Alnaši rajoonis, et julgustada sealseid ettevõtlike inimesi turismiettevõtlusega alustama. Eeldusi selleks neil kindlast on. Meelde jäi külade väga kaunis puitarhitektuur ja maitsev toit, mis pea alati pärit enda aiast-laudast.

Väga sisukad ettekanded seminaril olid Margit Utsalil Vaskna turismitalust ja Tiit Soosaarel Arossa Villast. Nemad on olnud ühed esimestest maaturismiga alustajatest Võrumaal.

Muidugi oli kohustuslik sissepõige Buranovosse, et vaadata oma silmaga neid muutusi, mida kuulsus on toonud. Baabuškad ise olid küll Moskvast, aga lahkesti näidati meile uut kultuurimaja ja külla ehitatavat kirikut. Vahest oli ka meie turismiettevõtjatele reisilt midagi õppida, emotsioone saadi küll kuhjaga.

Info käimasolevatest projektidest ja ettevõtlusalane nõustamine Setomaa valdades:

Aarne Leima, tel 5322 6961, aarne.leima@setomaa.ee

*Kuidas tীবrustada
inimesi tegutsema?*

KAASAVA JUHTIMISE KOOLITUS

13.-15. veebruaril 2013 Viljandimaal Männiku metsatalus

Head juhid, algatajad, ettevõtlikud inimesed!

Uute lahenduste leidmine ja suurepärase tulemuste saavutamine eeldab üha enam ühist tegutsemist. Koolitus pakub võimaluse võtta aeg maha oma igapäeva toimetustest, et üheskoos kogeda ja praktiseerida kaasavat juhtimisstiili.

Neil kolmel päeval avastame üheskoos häid võimalusi

KUIDAS?:

- innustada ja toetada oma meeskonda;
- tuua kokku erinevate oskuste ja kogemustega inimesi;
- jõuda tulemuseni kaasavaid meetodeid kasutades;
- luua loovat ja mängulist keskkonda dialoogiks;
- kutsuda esile mõjusaid muutusi ja innovatsiooni.

Turismiarendaja Ulla-Maia Põlvamaalt on öelnud: „Mõistsin peale kolme koolitusel oldud päeva, miks varem mitmed minu algatused nurjusid, miks inimesed nendega kaasa ei tulnud ning vastutuse vaid minu õlule jätsid.“

Ettevõtja Henna Soomest võttis kaasava juhtimise olemuse kokku sõnadega: “See koolitus annab Sulle tunnetuse, kus Sa parajasti oma töös ja elus seisad. See sunnib Sind vaatama iseendasse, mõtlema selle üle, kuidas suhestud teistega - oma kolleegide, koostööpartnerite, klientidega, väljendama oma mõtteid, ideid ja leidma uusi paremaid lahendusi.”

Koolituse ja osalemise kohta loe lähemalt

<http://www.kaasamine.ee/koolitused/kaasava-juhtimise-koolitus-2013>

*Tere tulemast ja kohtumiseni
Männiku metsatalus!*

Piret Jeedas, Robert Oetjen,
Margus Timmo, Kristiina Liimand
RUUMILOOJAD | tegutsedes tarkuse ja kirega
+ 372 529 2242
www.kaasamine.ee

TEATED

Võrumaa Arenguagentuuris on praktikal Evelyn Tõniste, kes tegeleb erinevate projektidega, aidates neid korraldada ja ellu viia. Evelyni kontakttelefon on 786 8313 ja e-post evelyn@vaa.ee

ÜLDINFO

Võrumaa Arenguagentuur on üleriigilisse tugivõrgustikku kuuluv sihtasutus, mis tegutseb Võrumaa elanike huvides ja pakub ettevõtjatele, kohalikele omavalitsustele ja kodanikeühendustele info, nõuande ja partnerluse kaudu toetust piirkonnaettevõtluskeskkonda ja elukvaliteeti parandavate projektide elluviimises.

Võrumaa Arenguagentuur on avatud:

E,T,N 8:00-16:30

K 8:00-18:00

R 8:00-15:00

Võrumaa Turismiinfokeskus on avatud:

15.05-15.09 E-R 10-18, L-P 10-15

16.09-14.05 E-R 10-17

- Soovitame liituda ka EAS uudiskirjaga www.eas.ee, kust saate kõige kiiremat infot avanevate projektide ning erinevate sündmuste toimumiste kohta.

Kui Te soovite liituda meie infokirjaga või uuendada e-posti aadressi, palun saatke e-kiri margit@vaa.ee

**SA Võrumaa Arenguagentuur www.vaa.ee
Teie edu heaks!**